

Jaarverslag Arminius Instituut – Centrum voor remonstrantse theologie (1 maart 2023 – 1 maart 2024)

Het Remonstrants Seminarium is integraal onderdeel van het Arminius Instituut. Op de website www.arminiusinstituut.nl is de algemene informatie met alle activiteiten te vinden. Het Arminius Instituut omvat alle in dit verslag genoemde activiteiten; het seminarium beslaat het deel dat zich meer specifiek richt op de opleidingsactiviteiten rond de groep die het tweejarig studietraject volgt. Het uitvoeren van het seminariumonderwijs behoort tot de hoofdtaken van het Instituut. Het Instituut staat sinds 1 januari 2022 onder leiding van prof. dr. Goos Minderman als rector ad interim. Per 1 september 2023 is dr. Johan Roeland universitair hoofddocent van het instituut. Verder was dr. Elza Kuyk tot 1 januari studiecoördinator van zowel het Remonstrants als Boeddhistische seminarium. Per 1 januari 2024 is zij aangesteld als universitair docent aan de Faculteit Religie en Theologie, met inzet voor 0,4 fte voor het seminariumonderwijs. Haar functie als studiecoördinator is overgenomen door Aafje van den Boogert. Dr. Bert Dicou had in de verslagperiode studieverlof van 23 oktober tot 22 januari. Per 1 januari 2024 is de aanstellingsperiode van prof. dr. Christa Anbeek beëindigd. Daarnaast zijn enkele gastdocenten actief binnen het seminarium die op free-lance basis hun inbreng leveren: Maarten van der Bijl, dr. Froukje Pitstra en ds. Rosaliene Israel.

Voortgang onderwijs

Op 1 maart 2023 stonden er 17 studenten ingeschreven. Twee studenten hebben in studiejaar 2022-2023 hun studie om persoonlijke redenen afgebroken. In het tweede deel van academisch jaar 2022 – 2023 werden de vakken Bijbelse theologie 1 (Bert Dicou) en Filosofische teksten (Elza Kuyk) aangeboden. Voor Filosofische teksten werden gast-docenten uitgenodigd: Arie Molendijk, Enrieke Damen, Paul Rasor en Joyce Rondaij.

In september 2023 (academisch jaar 2023-2024) startten Ritueel en Liturgie (Elza Kuyk), Remonstrantica (Johan Roeland) en Bijbelse Theologie II (Bert Dicou). De seminariumbijeenkomsten vonden plaats onder verantwoordelijkheid van de docenten. In aansluiting op de ambities van het meerjarenbeleidsplan zijn de seminariumbijeenkomsten uitgewerkt. Ongeveer de helft van de colleges vinden plaats op het Landelijk Bureau in Utrecht.

Onder leiding van Johan Roeland wordt een kwaliteitsslag gemaakt m.b.t. het huidige post-masterprogramma. Johan volgt hiervoor het programma 'Big Ideas in Curriculum Development' van het VU Center for Teaching & Learning. In deze kwaliteitsslag wordt o.a. gekeken naar toetsing beleid, leerlijnen, de kwaliteitscyclus, en de verbinding met de VU-onderwijsvisie. Ook wordt kritisch gekeken naar de huidige competentieprofielen. Tevens wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn om een derde leerlijn (naast die van de predikant

en de geestelijk verzorger) aan te brengen in het bestaande onderwijs, de leerlijn van de city chaplain.

Proponentsscripties en proponentexamens

In de verslagperiode legden vier studenten hun proponentsexamen af. Op 24 maart 2023 deden Madelief Brok, Karen Slootweg en Leonie van Staveren hun proponentsexamen in de Woudkapel in Bilthoven. Op 1 maart 2024 legde Jan Jorrit Hasselaar zijn proponentsexamen af in de Vrijburg kerk in Amsterdam. Hun proponentsscripties/ essays:

- Madelief Brok, **Vrijzinnige gemeenschappen. Disruption, Define, Discover, Dream, Design, Deliver** (2022)
- Karen Slootweg, **Zorg na trauma. Over de zorg door geestelijken aan mensen met een trauma aan de hand van Bijbelverhalen** (2023)
- Leonie van Staveren, **Wat ons toevalt en geschonken wordt. Verkenning van remonstrants denken over genade** (2023)
- Jan Jorrit Hasselaar, **In Gods naam, Dans! Over Remonstrants kerkzijn in de eenentwintigste eeuw** (2023)

Christa Anbeek was als begeleider betrokken bij de proponentsscriptie van Madelief Brok (tweede lezer Froukje Pitstra).

Bert Dicou was als begeleider betrokken bij de Leonie van Staveren (tweede lezer Chris Doude van Troostwijk) en Karen Slootweg (tweede lezer Peter Korver). Ook Jan Jorrit Hasselaar werd door Bert Dicou begeleid (tweede lezer Peter Korver).

Stages en proefvieringen

- **Stage (2023):** Jorn den Hertog heeft stagegelopen bij ds. Claartje Kruijff in de Utrechtse Geertekerk.
- **Proefviering:** De proefviering van Jorn den Hertog vond plaats op 11 juni om 10.30 uur in de Geertekerk. Bij de proefviering waren stafleden, curatoren en medestudenten aanwezig.

Contractonderwijs

De mogelijkheid om via contractonderwijs kennis te maken met het seminariumonderwijs, wordt goed benut. De ene contractstudent laat het bij het volgen van een enkele module uit interesse en voor enkele anderen is het de opmaat naar inschrijving als student. In de

verslagperiode waren er in totaal vijf studenten betrokken bij en een of meer modules als contractstudent.

Nascholing en overige programma's

Door het Arminius Instituut wordt van tijd tot tijd nascholing aangeboden en worden er webinars voor een breder publiek georganiseerd. Collegejaar 2022-2023 werd een serie webinars aangeboden met bijdragen van Elza Kuyk (19 april), Bert Dicou (10 mei), Yvonne Hiemstra (22 mei) en Johan Temmerman (8 juni). De thema's van de webinars waren respectievelijk: Gebruik van kerkgebouwen, City Chaplaincy: kerkelijke presentie in de stad, Het avondmaal, Behoud het Goede.

De organisatie van de nascholing wordt mede ondersteund door Vera Kok, secretaresse van het Doopsgezind Seminarium, die op declaratiebasis werk voor het Remonstrants Seminarium verricht.

In overleg met Marthe de Vries (namens het convent) en Annemarie Gerritsen hebben Goos Minderman en Johan Roeland de eerste lijnen uitgezet van een geïntegreerd nascholingsaanbod dat vanaf september 2024 verder uitgewerkt zal worden. Het seminarie hoopt een kwalitatief hoogstaand nascholingsaanbod te ontwikkelen dat inzet op de doorgaande professionalisering van de conventsleden. Het aanbod zet in op nieuwe ontwikkelingen in kerk, geloof en samenleving; nieuwe inzichten vanuit wetenschappelijk onderzoek; en het versterken van het handelingsrepertoire van de professional.

Het seminarie hoopt ook weer meer betrokken te zijn op de studieverloven van de predikanten en daarin een begeleidende rol spelen.

Als vermeldenswaardige events noemen we:

- Het academisch jaar (2023-2024) werd samen met het Doopsgezind seminarium op 1 september 2023 feestelijk geopend in de aula van het Catharijneconvent, met de titel 'Het voordeel van de twijfel'. Deelnemers konden daaraan vooraf gratis naar de tentoonstelling 'Ode aan Antwerpen'. Maarten van der Bijl heeft met de zaal een (hilarische) mini-musical uitgevoerd.
- Op 22 september vond er een *Symposium Tussen erfgoed en eredienst* plaats met een boekpresentatie van Elza Kuyk in de Geertekerk.

College van Curatoren

- De samenstelling van het College van Curatoren is op 1 maart 2023: Albert Verdam (voorzitter), Goos Minderman (secretaris), Esther van der Panne (penningmeester),

Peter Korver, Hetty Zock, Lense Lijzen en Christiaan van Dijk (studentlid). Volgens de kerkorde zijn de leden van de staf adviserend lid van het curatorium.

- Het College heeft in de verslagperiode viermaal vergaderd: 30 maart, 26 mei, 10 oktober en 1 maart.

Relatie met remonstranten landelijk en met de Coza

Goos Minderman neemt deel aan het overleg van de Coza, de Algemene Vergaderingen en de Vergaderingen van de Colleges van Overleg. Hij houdt de Coza geïnformeerd over de ontwikkelingen in het Arminius Instituut. In het afgelopen jaar betroffen deze vooral de personele wisselingen, de versterking van de onderwijskwaliteit, de werving van nieuwe studenten en een begin van internationalisering. Net als vorig jaar is een paar keer uitgebreid gesproken over de nascholing van predikanten en geestelijk verzorgers. Ook het preekconsent is aan de orde geweest en er is daarbij afgesproken dat een preekconsent kan worden afgegeven nadat een student de stage met goed gevolg heeft afgerond. Bovendien moet er een reëel uitzicht zijn op afstuderen want het preekconsent is slechts een tijdelijke en beperkte licentie.

De Coza heeft de werkzaamheden van het seminarium het gehele jaar actief gesteund. De curatoren en medewerkers van het Arminius zijn de Coza voor deze steun zeer erkentelijk.

Ontwikkelingen op de VU en oecumenische relaties

- De evaluatie van de lumpsumfinanciering van OCW ten behoeve van de ambtsopleidingen heeft ertoe geleid dat het Arminius Instituut meer dan voorheen binnen de Vrije Universiteit is georganiseerd. Na een oriëntatie of dat inderdaad de beste optie was voor de Remonstranten is de overeenkomst met de VU geprolongeerd. In de praktijk betekent dit dat een groot deel van de staf in dienst van de VU is en de samenwerking met de VU dus veel hechter is. Er zijn afspraken gemaakt om het eigen Remonstrantse gedachtengoed te borgen. De samenwerking met de VU verloopt in een prima sfeer en wordt als zeer constructief beschouwd.
- Het Arminius Instituut kijkt meer dan voorheen naar het buitenland. De samenwerking met de Protestantse Faculteit te Brussel is weliswaar wat gewijzigd maar nog altijd hartelijk en gericht op een gezamenlijke route in de ontwikkeling van city chaplaincy. Het Instituut is lid geworden van Oikosnet, het Europese netwerk van opleidingsinstituten, en we zoeken contacten in Duitsland en Italië.
- Het Arminius Instituut is actief betrokken bij INTERFILM, het oecumenische internationale netwerk voor de dialoog tussen kerk en film (Johan is board member). In het najaar van 2024 of het voorjaar van 2025 is het Arminius Instituut betrokken bij de organisatie van een INTERFILM seminar in Nederland, aan de Vrije Universiteit. Tevens worden de mogelijkheden verkend om een kerkelijke jury op het filmfestival van Rotterdam te organiseren, samen met lokale partners (m.n. de remonstrantse gemeente in Rotterdam).

Website

De website www.arminiusinstituut.nl geeft een overzichtelijke presentatie van de studiemogelijkheden, nieuws vanuit de opleiding, nieuwsitems betreffende wetenschappelijke activiteiten en publicaties, en achtergronden. Behalve met een eigen website presenteert het Instituut zich online via Facebook met 525 (ook buitenlandse) volgers.

Onderzoek

Het Arminius Instituut wil zijn profiel als onderzoeksinstituut verder versterken. Twee initiatieven zijn dit jaar opgestart:

- Het project *Versterking Remonstrantica* richt zich, in samenwerking met de taakgroep Remonstrants Erfgoed en het VU Historisch Documentatie Centrum, op de digitalisering en het toegankelijk maken van remonstrantse bronnen voor onderwijs en onderzoek.
- Het team is als geheel betrokken bij een groot empirisch onderzoek naar stadspredikanten in Nederland. Dit onderzoek zal resulteren in een Engelstalig artikel in een toonaangevend tijdschrift, maar de data zullen ook gebruikt worden in het onderwijs en zullen een rol spelen in de ontwikkeling van een city chaplaincy leerlijn.

Daarnaast wil het Arminius Instituut onderzoek onder en naar remonstranten stimuleren en begeleiden. Er zijn gesprekken met enkele potentiële promovendi die hun onderzoek onder willen brengen bij de leerstoel van Johan Roeland. Tevens wordt gezocht naar mogelijkheden om onderzoek door predikanten in het kader van hun studieverlof te ondersteunen en begeleiden en breder toegankelijk te maken binnen de broederschap.

Publicaties

[Sexual Healing, Roeland, J.](#), Apr 2023, In: [Journal of Religion & Film](#). 27, 1, 5 p.

[When sexuality becomes healing, Roeland, J.](#), Apr 2023, In: [Journal of Religion & Film](#). 27, 1, 5 p., 46.

[Why we need to complicate things: The teaching and learning of religion beyond simplification, Roeland, J.](#), Dec 2023, In: [Teaching Theology & Religion](#). 26, 4, p. 144-150 7 p.

Zijn er nog relevante publicaties geweest door het instituut tussen maar 2023 en maart 2024?

Verslag opgesteld door Aafje van den Boogert, met bijdragen van de stafleden, februari 2024

Jaarverslag Arminius Instituut 2023-2024

Goedgekeurd op door het curatorium op 14 maart 2024